

Vragen internetconsultatie wetsvoorstel 'Versterking bestuurskracht onderwijsinstellingen'

Vraag 1 van 10

Wat vindt u van het voorstel dat de benoeming van bestuurders voortaan moet gebeuren op basis van openbare profielen en om de medezeggenschapsorganen adviesrecht te geven over die profielen en over benoeming en ontslag van bestuurders?

Voor wat een *professioneel* College van Bestuur betreft, is het een goed idee om de medezeggenschap hier een stem in te geven. Het opstellen van openbare profielen bevordert kwaliteit binnen besturen, omdat het dwingt tot nadenken over de vraag wat de organisatie nodig heeft. Ook wordt vriendjespolitiek voorkomen.

Wij vinden dit onderwerp zo belangrijk dat wij van mening zijn dat een instemmingsbevoegdheid hier meer op zijn plaats is dan een adviesbevoegdheid (!). De keuze van bestuurders is namelijk zeer bepalend voor de (beleids)koers, de managementstijl en identiteit van de organisatie, onder meer door de wijze waarop de schoolleiders en het personeel worden gekozen en aangestuurd. Dat raakt uiteraard ook het functioneren van de medezeggenschap. Het is daarom goed dat bestuurders en medezeggenschapsorganen elkaar goed verstaan. Betrokkenheid van de medezeggenschapsorganen bij de benoeming en ontslag van bestuurders biedt een goede start. Verder krijgt ook de handelwijze van een Raad van Toezicht meer legitimiteit als de medezeggenschap akkoord gaat met een benoeming of ontslag van een bestuurder.

Er zijn echter ook scholen die bestuurd worden door schoolverenigingen waarvan ouders en leraren lid zijn. De bestuurders zijn geen professionals, maar *vrijwilligers* die door de algemene ledenvergadering zijn gekozen. De aanstelling, het ontslag en de beoordeling van het functioneren van deze bestuurders verloopt overeenkomstig de statuten van de vereniging. Democratische controle op het bestuur is in deze setting dus al via het verenigingsrecht gegarandeerd. We pleiten er daarom voor dat de wet het (in artikel 29 van de Wms) mogelijk maakt om voor deze situatie een uitzondering te maken in het medezeggenschapsreglement.

Vraag 2 van 10

Wat vindt u van het voorstel dat er in het PO, VO en MBO, minimaal eenmaal per jaar, overleg dient plaats te vinden tussen de medezeggenschap en de Raad van Toezicht?

N.B. in het hoger onderwijs bestaat al een overlegplicht.

Een actieve relatie tussen het medezeggenschapsorgaan en RvT, onafhankelijk van de directeur-bestuurder is een versterking van de interne controle. De RvT dient niet alleen af te gaan op de informatie die hij van het bestuur krijgt, maar ook andere informatiebronnen binnen de organisatie te raadplegen om een betrouwbaar beeld van het functioneren van de organisatie te krijgen. Het medezeggenschapsorgaan is zo'n belangrijke informatiebron. Een plicht tot overleg geeft nog geen garantie voor een inhoudelijk goede dialoog tussen de RvT en het medezeggenschapsorgaan, maar kan hiertoe wel een belangrijke aanzet geven. Het formaliseert een handelwijze die eigenlijk al een gewoonte in het onderwijs had moeten zijn, maar helaas niet altijd is. Een wettelijk voorschrift geeft dan een nuttig duwtje in de goede richting.

Vraag 3 van 10

Wat vindt u van het voorstel dat de Inspectie van het Onderwijs direct door de interne toezichthouders of het interne toezichthoudende orgaan (Raad van Toezicht) op de hoogte moet worden gesteld van een redelijk vermoeden van wanbeheer bij de instelling.

Dit is een goed voorstel. Het kan leden van de RvT meer bewust maken van hun verantwoordelijkheid en hen helpen om sneller aan de bel te trekken als er in hun ogen iets mis gaat. Anderzijds mag deze bepaling er niet toe leiden dat toezichthouders hun verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid, zoals die nu civielrechtelijk is vastgelegd, eenvoudigweg kunnen afwentelen op de overheid.

Vraag 4 van 10

Wat vindt u van de vier voorgestelde wijzigingen in de Wet medezeggenschap op scholen (WMS)?

N.B. De WMS is alleen van toepassing in het funderend onderwijs.

De vier voorgestelde wijzigingen worden als een waardevolle aanvulling beschouwd om de medezeggenschapsorganen in het systeem van 'checks and balances' een stevigere positie te geven. De medezeggenschap kan zichzelf nadrukkelijker laten gelden in situaties waarin het bevoegd gezag de Wet medezeggenschap op scholen niet naleeft en heeft een betere positie om een beroep te doen op scholing, voorlichting en juridische bijstand. Het is wel zaak dat bij de exacte formulering van de wetstekst rekening wordt gehouden met de jurisprudentie. Het is de bedoeling dat de medezeggenschap ten opzichte van de huidige situatie wordt versterkt en niet dat zij moet 'inleveren' ten opzichte van de positie die de rechter reeds aan haar heeft toegekend.

Vraag 5 van 10

Wat vindt u van het voorstel om wettelijk vast te leggen dat de opleidingscommissies van universiteiten en hogescholen als belangrijkste taak hebben, te adviseren over het bevorderen en borgen van de kwaliteit van de opleiding?

Niet van toepassing, valt niet binnen ons aandachtsgebied.

Vraag 6 van 10

Wat vindt u ervan dat de minister, naast de bestaande mogelijkheden (o.a. aanwijzingsbevoegdheid, inhouding van bekostiging) ook de mogelijkheid krijgt om in het uiterste geval de rechter te verzoeken om falende bestuurders of interne toezichthouders van bijzondere instellingen te schorsen of te ontslaan?

Dat zou in het uiterste* geval moeten kunnen. Falende bestuurders en toezichthouders mogen niet op hun post blijven. Schoolbesturen beheren publiek geld, dus ligt hier ook een taak voor de overheid.

Wél vinden wij dat de wetgever moet verduidelijken in welke situaties dit middel mag worden toegepast en wanneer er precies sprake is van 'wanbeheer'. Het overheidsoptreden mag niet de schijn van willekeur wekken.

* de overheid heeft namelijk al een aantal mogelijkheden om in te grijpen

Vraag 7 van 10

Consultatieve vraag over:

Instemmingsrecht op de hoofdlijnen van de begroting.

Toelichting:

De begroting geeft inzicht in de voorgenomen besteding van middelen. Daarom is het van belang dat het medezeggenschapsorgaan hierbij betrokken is. Dit orgaan heeft (instemmings)recht ten aanzien van diverse (inhoudelijke) onderwerpen, bijvoorbeeld op het gebied van de strategische beleidsvoornemens van de hogescholen en universiteiten. Op dit moment heeft het medezeggenschapsorgaan in het primair en voortgezet onderwijs al adviesrecht op de hoofdlijnen van het meerjarig financieel beleid voor de school (zie bijv. artikel 11 van de Wet medezeggenschap op scholen). In het hoger onderwijs hebben de medezeggenschapsorganen op grond van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW) adviesbevoegdheid met betrekking tot de begroting. In de HO-sector en de MBO-sector geldt op grond van de Wet op de ondernemingsraden (WOR) dat de Ondernemingsraad (OR) adviesrecht heeft op het meerjarig financieel beleid en over belangrijke investeringsbeslissingen en kredietbesluiten (art.25-1.h t/m j). De WOR schrijft verder voor dat het bestuur de begroting aan de OR moet verstrekken en die met deze raad moet bespreken (art.31a-3).

Onderwijsinstellingen zijn bevoegd om in hun reglement instemmingsrecht op (hoofdlijnen van) de begroting te regelen. In een aantal gevallen is dit ook gedaan.

VRAAG:

Is het wenselijk of noodzakelijk om aan medezeggenschapsorganen een wettelijk instemmingsrecht op de hoofdlijnen van de begroting te geven?

Als er goede redenen zijn om dat te doen, hoe zou dat in de praktijk dan het beste inhoud kunnen krijgen?

Over dit voorstel wordt binnen onze kring verschillend gedacht. Voorstanders zien het als een waardevol instrument ter completering van de interne controle die door de medezeggenschapsorganen behoort te worden uitgevoerd, tegenstanders vinden dat een instemmingsbevoegdheid te ver gaat omdat de medezeggenschapsorganen dan teveel op de stoel van het bestuur gaat zitten en er onwenselijke impasses kunnen ontstaan. Beide groepen wijzen op een gebrek aan financiële kennis bij de medezeggenschapsorganen en vinden dat er meer middelen beschikbaar moeten komen om medezeggenschapsorganen op dit terrein voor te lichten en te scholen. Mede in dit licht vinden wij het een goede zaak dat de motie Van Dijk c.s. de positie van de medezeggenschapsorganen t.a.v. de faciliteitenregeling aanmerkelijk verbetert, zodat medezeggenschapsorganen gemakkelijker een beroep kunnen doen op deskundig advies.

Een steviger adviesrecht kan binnen onze kring zeker op draagvlak rekenen. De huidige formulering van artikel 11 onder b van de WMS is te multi-interpretabel geformuleerd, door omzichtige toevoegingen als ‘hoofdlijnen’ (wat zijn dat?) en ‘meerjarig’ (waarom alleen in dat geval?). Het artikel zou aan duidelijkheid en zeggingskracht winnen als het eerste zinsdeel van de eerste volzin eenvoudigweg zou komen te luiden: *‘vaststelling of wijziging van het financieel beleid voor de school,’*

Vraag 8 van 10

Consultatieve vraag over:

Benoembaarheid leden Raad van Toezicht

Toelichting:

Tijdens het overleg in de Tweede Kamer op 23 april 2014 over governance is de vraag aan de orde geweest in hoeverre het wel of niet wenselijk is dat een lid van de Eerste of Tweede Kamer der Staten-Generaal tevens lid kan zijn van een Raad van Toezicht van een instelling voor het hoger onderwijs. In de huidige Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW) is het niet toegestaan om een lid van het Parlement tevens te benoemen tot lid van de Raad van Toezicht van een openbare universiteit. Bij andere onderwijsinstellingen (PO,VO,MBO) bestaat niet zo'n wettelijke beperking.

VRAAG:

Is het wenselijk of noodzakelijk om een dergelijk verbod te handhaven?

[Niet van toepassing, valt niet binnen ons aandachtsgebied.](#)

Vraag 9 van 10

Consultatieve vraag over:

Versterkt informatierecht medezeggenschapsorganen hoger onderwijs.

Toelichting:

Naar huidig recht moet het college van bestuur van universiteiten en hogescholen, al dan niet gevraagd, tijdig aan het medezeggenschapsorgaan alle inlichtingen verschaffen die zo'n orgaan voor de vervulling van zijn taak redelijkerwijs nodig heeft.

Hiermee heeft het medezeggenschapsorgaan recht op alle relevante informatie die nodig is voor het uitoefenen van zijn taak, zonder dat er sprake is van onnodige administratieve lasten. In andere sectoren in de publieke en private sector is dit op vergelijkbare wijze geregeld. De Tweede Kamer heeft bij motie van 23 april jl. voorgesteld de informatieplicht te verbreden tot het verschaffen van de inlichtingen die de raad zelf “nodig acht”, omdat volgens de Tweede Kamer zo voorkomen wordt dat de medezeggenschapsorgaan informatie wordt onthouden.

VRAAG:

Is het wenselijk of noodzakelijk om aan medezeggenschapsorganen een verbreed informatierecht te geven? Als er goede redenen zijn om dat te doen, hoe zou dat in de praktijk dan het beste inhoud kunnen krijgen?

Niet van toepassing, valt niet binnen ons aandachtsgebied.

Vraag 10 van 10

Consultatieve vraag over:

Student-assessor binnen hoger onderwijs

Toelichting:

Een studentassessor is een student van een instelling die de vergaderingen van het college van bestuur bijwoont en daarin een adviserende rol heeft. Met een wettelijke verplichting tot een studentassessor zou er van de kant van studenten in een vroeg stadium inspraak zijn bij het instellingsbeleid en zou die inspraak het beleid kunnen versterken, aldus de motie van de Kamer van 23 april jl. Vraagpunt is hoe een dergelijke figuur past in het governancestelsel van 'checks and balances' met bestuur, toezicht en medezeggenschap en wat de positie van de student-assessor is ten opzichte van andere studenten en medezeggenschapsorganen die studenten vertegenwoordigen.

VRAAG:

Is het wenselijk of noodzakelijk om de studentassessor wettelijk verplicht te stellen bij hogescholen en universiteiten?

Als er goede redenen zijn om dat te doen, hoe zou dat in de praktijk dan het beste inhoud kunnen krijgen?

Niet van toepassing, valt niet binnen ons aandachtsgebied.

Tot slot nog een wetstechnische opmerking:

Ingevolge LCG WMS 15 september 2012, zaaknr. 105529 dient het woord 'voorstel' in het voorgestelde artikel 34 lid 4 WMS te worden vervangen door het woord 'besluit'.

Tot zover onze bijdrage,

Met vriendelijke groet,

Janny Arends, namens de Vereniging Openbaar Onderwijs

Dik Berkhout, advocaat onderwijsrecht Jurion

Gepke Boezaard, namens Ieder(in)

Mirjam Hubert, secretaris GMR Stichting Scholengroep Holland, MR-lid obs De Winde

Peter Hulsen, namens de Landelijk Ouderraad

Gerdien Lassche, namens de Reformatorische Oudervereniging

Erwin van der Slik, lid OPR SWV VO Zuid-Kennemerland